

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО КАЗАКОВА С/У БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 55061/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

22 юни 2006

ОКОНЧАТЕЛНО

22/09/2006

Решението става окончателно при наличие на обстоятелствата, упоменати в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Същото може да е предмет на редакционен преглед.

По делото Казакова срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение),
заседащо в състав :

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН [P. LORENZEN], *Председател*,
Г-жа С. БОТУШАРОВА [S. BOTOUSCHAROVA],
Г-н К. ЮНГВЕРТ. [K. JUNGWIERT],
Г-н В. БУТКЕВИЧ [V. BUTKEVYCH],
Г-н Р. МАРУСТЕ [R. MARUSTE],
Г-н Ж. БОРЕГО БОРЕГО [J. BORREGO BORREGO],
Г-жа Р. ЙАГЕР [R. JAEGER], *съдиш*,
и Г-жа К. ВЕСТЕРДИЙК [C. WESTERDIEK], *секретар на отделението*,
В закрито заседание, проведено на 29 май 2006 г.,
Постанови настоящото решение на посочената по-горе дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 55061/00) срещу Република България, подадена на 9 ноември 1999 г., на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) пред Европейския съд по правата на човека от българската гражданка г-жа Пенка Атанасова Казакова [Penka Atanasova Kazakova] (“жалбоподателката”).

2. Жалбоподателката се представлява пред Съда от г-н М. Екимджиев [M. Ekimdjiev], адвокат от Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство (“Правителството”) се представлява от неговия агент, г-жа М. Коцева [M. Kotseva] от Министерство на правосъдието.

3. На 8 декември 2004 г., Първо отделение е взело решение да комуникира жалбата на правителството. Позовавайки се на член 29, т.3, отделението е решило да разгледа жалбата едновременно по допустимостта и по основателността.

4. На 1 април 2006 г. делото е разпределено на новообразуваното Пето отделение.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателката е родена през 1960 г. и живее в Стряма.

А. Задържането на жалбоподателката

6. На 13 май 1996 г. лицето С.В. и съпругата му подали оплакване срещу жалбоподателката до районното управление на полицията в Раковски, като посочили, че около 8 часа сутринта тя им е откраднала две чанти, съдържащи документи и известна сума пари. Преди да подадат жалбата, С.В. и съпругата му безуспешно се опитвали да убедят жалбоподателката да признае, че е взела чантите и да им ги върне.

7. Майката и дъщерята на жалбоподателката били разпитани от полицията. След като била уведомена за това, жалбоподателката се явила в полицейското управление в Раковски и признала, че е взела чантите, предлагайки да ги върне на С.В. и съпругата му. Между 16 и 17 часа, един полицай (Й. Б.) отишъл заедно с жалбоподателката в магазина, където тя работи и тя му предала чантите, в отсъствието на свидетели и без опис на съдържанието им.

8. Към 18 часа, след като предупредил собствениците, че чантите им са намерени, Й. Б. се върнал в полицейското управление в Раковски, където проверил съдържанието на чантите в присъствието на началника на управлението. Те установили липсата на известна сума (около три хиляди американски долара и четири хиляди лева).

9. Й. Б. отишъл в магазина в Стряма, където работела жалбоподателката и я принудил да го придружи до полицейското управление в Раковски, където в присъствието на началника на управлението тя била разпитана относно липсващите пари. В тази връзка била извършена очна ставка между жалбоподателката и пострадалите, по време на която жалбоподателката отрекла да е откраднала парите. След приключването на очната ставка, Й. Б. извел жалбоподателката в коридора и я заключил с белезници за радиатора на парното. Няколко минути по-късно, Й.Б., С.В. и съпругата му напуснали полицейското управление.

10. Около един час по-късно, към 22 часа, Й.Б. се върнал, придружен от съпруга и дъщерята на жалбоподателката, които преди това отишли в дома на С.В. за да обсъдят инцидента. В тяхно присъствие жалбоподателката била разпитана от Й.Б. Междувременно, последният ѝ наредил да му предаде документа си за самоличност.

11. След този разпит, съпругът и дъщерята на жалбоподателката си тръгнали. Съпругът на жалбоподателката се върнал отново при С.В. за да обсъдят инцидента.

12. Около двадесет минути след тяхното тръгване, към 23.30 часа, Й.Б. и още един полицай откарали жалбоподателката в Стряма, където тя живеела и я освободили.

13. Около 13 часа на 14 май 1996 г., жалбоподателката посетила съдебен лекар, който я прегледал и ѝ издал медицинско свидетелство.

14. Според свидетелството, жалбоподателката имала оток от около два сантиметра на главата, хематом с дължина осем сантиметра и ширина четири сантиметра и половина на външната страна на лявата подмишница; хематом с дължина три сантиметра и половина и ширина три сантиметра на задната страна на лявата подмишница; хематом с дължина пет сантиметра и ширина три сантиметра на опакото на лявата ръка, на основата на палеца; друг хематом с дължина три сантиметра и ширина три сантиметра на основата на средния пръст на лявата ръка; хематом с дължина един сантиметър и ширина сантиметър и половина на задната страна на ставата на дясната китка; друг хематом с дължина два сантиметра и ширина един сантиметър на основата на палеца на дясната ръка; лентовиден хематом с дължина седем сантиметра на дясната длан на основата на пръстите; подобен хематом с дължина три сантиметра и ширина сантиметър и половина и охлузване на кожата с дължина половин сантиметър и ширина сантиметър и половина на основата на кутрето на дясната ръка; хематом по продължението на външната част на средната става на безименния пръст на дясната ръка; лентовиден хематом с размери двадесет и четири сантиметра на десет сантиметра върху лявата половина на задните части и върху част от дясната половина; хематом с формата на две насложени ленти с девет сантиметра дължина и ширина три сантиметра върху външната страна на лявото бедро и хематом с дължина два сантиметра и ширина два сантиметра върху вътрешната страна на бедрото.

15. Лекарят дал заключение, че нараняванията са били причинени от твърд предмет и е възможно да са били причинени по време и начин описан от жалбоподателката, а именно от удари с палка, нанесени от цивилен полицаи, предишния ден, към 20 часа и 30 минути, докато китките ѝ били привързани за радиатора на парното.

16. На 26 юни 1996 г. документът за самоличност бил върнат на жалбоподателката.

Б. Опитите на жалбоподателката да предизвика наказателно преследване срещу Й. Б.

17. На 16 май 1996 г. жалбоподателката подала оплакване до военната прокуратура, в което твърдяла, че е била малтретирана от Й.Б. по време на очната ставка със С.В. и съпругата му. Тя сочела, че след това, полицаите я отвел в коридора и я заключил с белезници за радиатора на парното.

18. Жалбоподателката цитирала имената на лице, което я видяло, когато е отивала в полицейското управление, придружавана от Й. Б., както и на дежурния офицер и на Т. Р. – полицаите, които карали колата, с която била превозена до Стряма. От друга страна, тя твърдяла, че

съпругът и дъщеря ѝ могат да свидетелстват за състоянието ѝ, тъй като присъствали на втория разпит. Жалбоподателката разказала тази част от събитията по следния начин:

« Й. Б. ми каза, че ще отиде в дома ми и ще арестува моя мъж и децата ми, ще ги заведе в участъка и ще ги бие, докато призная [че съм взела парите]. Доведо ги в полицейския участък в Раковски около час по-късно. Мъжът ми и дъщеря ми ме видяха покрита със синини и пребита. Той ме попита какво се е случило и какви се тези синини. Отговорих му, че Й.Б. ме е бил. Той ни заведе в кабинета му. Поиска паспорта ми и аз му го дадох. Накара ме да подпиша една декларация. Накара мъжа ми и дъщеря ми да си тръгнат, като каза на мъжа ми, че няма да ме освободи, докато не призная. Пред съпруга ми каза, че ще ме заведе в затвора още същата нощ, ако не призная къде са парите. Мъжът ми и дъщеря ми си тръгнаха. Когато видях декларацията ми, той побесня и ми каза, че ако загубя работата си ще ме убие. След това той ме заведе на първия етаж и ме остави в дъното на коридора. Каза ми, че отивал да търси кола, за да ме закара в затвора. Върна се двадесет минути по-късно и ми нареди да го последвам. »

19. На 24 февруари 1997 г. жалбоподателката подаде ново оплакване до прокуратурата, тъй като не била информирана за резултата от извършената проверка.

20. На 12 май 1997 г., Окръжната военна прокуратура преценила, че няма данни за извършено престъпление с мотива, че Й. Б. и Т. Р. отрекли да са малтретирали жалбоподателката. Прокурорът препоръчал налагането на дисциплинарно наказание на Й. Б. за това, че не е извършил опис на съдържанието на чантите.

21. На неуточнена дата, жалбоподателка обжалвала постановлението за отказ да бъде образувано предварително производство. На 31 март 1998 г., военната прокуратура оставила жалбата ѝ без уважение. Прокурорът констатира, че жалбоподателката била арестувана на 13 май 1996 г. към 20 часа. Била отведена в районното полицейско управление в Раковски, където била извършена очна ставка между жалбоподателката и пострадалите. В последствие, Й. Б. е разпитал жалбоподателката в присъствието на съпруга ѝ, който си тръгнал, след като я заплашил. След неговото тръгване, към 24 часа, жалбоподателката била откарана до дома ѝ от Й. Б. и Т. Р.

22. След като анализирал събраните доказателства, прокурорът приел, че твърденията на жалбоподателката за малтретиране по време на очната ставка със С. В. и съпругата му, противоречат на свидетелските показания на Й. Б., Т. Р., С. В. и съпругата му.

23. На 22 юни 1999 г., жалбоподателката подаде жалба до Главна прокуратура, като изтъкнала факта, че с изключение на С. В. и съпругата му, военната прокуратура е разпитала само колегите на Й. Б., без да събере показания от съпруга и дъщерята на жалбоподателката. От друга страна, тя подчертала, че прокуратурата

не е изследвала причината за констатираните от съдебния лекар наранявания и по-специално, следите от белезници на дясната китка.

24. На 17 септември 1999 г., прокуратурата оставила жалбата без уважение с мотиви, че събраните по време на производството доказателства не подкрепят твърденията на жалбоподателката.

В. Други опити на жалбоподателката да потърси отговорност от Й. Б.

25. На 29 май 1996 г., жалбоподателката се оплакала от действията на Й. Б. пред директора на Дирекцията на Министерството на вътрешните работи в Пловдив.

26. На неуточнена дата, жалбоподателката подала оплакване до министъра на вътрешните работи. С писмо от 18 ноември 1996 г., тя била уведомена, че по повод оплакването ѝ, след приключване на наказателното производство, ще бъде образувано дисциплинарно производство.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

А. Образуване на предварително производство

27. Според приложимите разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), единствено прокурорът и следователят са компетентни да образуват наказателно производство, при наличието на достатъчно данни, от които може да се направи основателно предположение, че е извършено престъпление. Те се сезират с оплакване или по собствена инициатива (чл.чл. 186 – 192 НПК).

28. Разследващите органи могат да разпоредят предварителна проверка, за да се установи дали са налице данни да образуване на наказателно производство (чл.191 НПК). Съгласно редакцията на чл. 237, ал. 6, която била в сила по време на събитията, пострадалите могли да обжалват постановлението за прекратяване на наказателното производство пред по-горестоящата прокуратура.

29. Престъпления, извършени от служители на органите на полицията са от компетентността на военните съдилища и военните прокурори и следователи (чл. 388, ал. 1 НПК, в редакцията действаща по време на събитията).

Б. Задържане

30. Чл. чл. 33 и 34 от действащия по време на събитията Закон за националната полиция предвиждали възможността полицейските

органи да задържат лица, заподозрени в извършване на престъпление за срок до 24 часа. Съгласно чл. 33, ал. 3, задържаното лице можело да обжалва законността на задържането пред компетентния съд, който бил длъжен да се произнесе незабавно.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

31. Жалбоподателката твърди, че била отведена насила в полицейското управление, че била бита от полица Я. Б., който я заплашвал и я оставил заключена с белезници за радиатора на парното. От друга страна, тя се оплаква от липсата на ефективно разследване относно твърденията ѝ за малтретиране. Тя се позовава на член 3 от Конвенцията, който гласи:

«Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.»

А. Относно допустимостта

32. Правителството счита, че оплакванията са явно необосновани. Жалбоподателката оспорва тази теза.

33. Съдът констатира, че оплакванията не са явно необосновани по смисъла на член 35, т. 3 от Конвенцията. Не се установява и друго основание за недопустимост, следователно жалбата в тази ѝ част е допустима.

Б. По същество

1. Относно твърдяното малтретиране

а) Становища на страните

34. Правителството оспорва твърденията на жалбоподателката, че е била малтретирана по време на задържането ѝ. То изтъква, че представеното медицинско свидетелство няма никаква доказателствена стойност, тъй като било издадено около тринадесет часа след освобождаването на жалбоподателката. Правителството сочи също, че жалбоподателката не е дала никакво правдоподобно обяснение относно това закъснение, нито е представила доказателства в подкрепа

на твърденията си, че нараняванията ѝ не са били налице към момента на арестуването ѝ.

35. Относно възможните причини за констатирани от съдебния лекар наранявания, правителството изтъква факта, че в оплакването си до прокуратурата жалбоподателката е посочила, че когато се явил в полицейското управление, съпругът ѝ я заплашил да я „убие” и този факт бил констатиран от военната прокуратура. Като се вземе предвид и обстоятелството, че в продължение на повече от тринадесет часа жалбоподателката не е потърсила лекарска помощ, това показание прави много правдоподобна версията, тя да е била малтретирана от съпруга си.

36. Правителството изтъква също така, че жалбоподателката не е представила никакви доказателства, в подкрепа на твърденията си, че е била малтретирана от Й.Б. Точно обратното, от събраните свидетелски показания и по-точно от показанията на собствениците на изчезналите чанти, ясно следва, че Й. Б. е демонстрирал уважение към нея като се е опитвал да реши спора миролюбиво.

37. Накрая, правителството счита, че употребата на белезници не достига изискваното ниво на суровост, забранено от член 3.

38. Жалбоподателката отговаря, че поради липса на опит, не е предполагала, че трябва да отиде в службата по съдебна медицина веднага, след като е освободена. Все пак, на следващия ден, веднага след като е имала тази възможност, тя е отишла на лекарски преглед.

39. Жалбоподателката приема, че не е представила доказателства относно факта, че е била в добро здравословно състояние към момента на арестуването ѝ. Все пак, тя счита, че това обстоятелство не може да ѝ се вмени във вина, тъй като вътрешните власти са тези, които е следвало да съберат доказателства в тази връзка, като на първо място е трябвало да разпитат съпруга и дъщеря ѝ, които са могли да свидетелстват за здравословното ѝ състояние преди задържането.

40. Жалбоподателката обръща внимание върху това, че правителството е интерпретирало неправилно съдържанието на жалбата ѝ до прокуратурата. Тя изтъква, че е направила грешка, разказвайки събитията и когато е използвала фразата „Той ми каза, че ще ме убие, ако загубя работата си” е имала предвид заплахите на Й. Б., който казал „Ако изгубя работата си ще те убия!”. Според нея, изводът, че става дума за грешка следва логично от внимателния прочит на въпросния пасаж.

41. Накрая, жалбоподателката добавя, че в дадения случай, използването на белезници изобщо не е било необходимо.

б) Преценка на Съда

42. Съдът припомня, че за да попадне в обхвата на член 3, малтретирането трябва да достигне определена минимална тежест.

Преценката на този минимум е относителна по своята същност. Тя зависи от всички обстоятелства по делото и по-специално от продължителността на отношението, от неговите физически и/или психически последици, както и в някои случаи от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. Използването на физическа сила спрямо лишено от свобода лице в случаи, когато това не е станало абсолютно необходимо вследствие на неговото поведение, засяга човешкото достойнство и по принцип представлява нарушение на гарантираното от член 3 право (виж между други препратки, *Текин с/у Турция* [*Tekin c. Turquie*], решение от 9 юни 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-IV, страници 1517–1518, §§ 52 и 53).

43. Твърденията за малтретиране трябва да бъдат подкрепени пред Съда със съответните доказателства. За установяване на тези факти, Съдът си служи с критерия за доказване «отвъд разумното съмнение»; при все това, обаче, такова доказване може да бъде резултат на съвкупност от признаци или достатъчно сериозни, точни, последователни и неопровергани презумпции (виж *Ирландия с/у Обединеното Кралство* [*Irlande c. Royaume-Uni*], решение от 18 януари 1978, серия А № 25, стр. 65, § 161 *in fine*). От друга страна, когато при задържането му, едно лице се е намирало в добро здравословно състояние и в момента на освобождаването му се констатира, че има наранявания, задължение на държавата е да предостави правдоподобно обяснение за произхода на нараняванията му (виж *Селмуни с/у Франция* [*Selmouni c. France*] [GC], № 25803/94, § 87, CEDH 1999-V).

44. Съдът подчертава, че в настоящия случай, представеното от жалбоподателката медицинското свидетелство, доказва наличието на няколко кръвонасядания и охлузвания на кожата на различни места по тялото ѝ (виж параграф 13 по-горе), които изглеждат достатъчно сериозни за да попаднат в приложното поле на член 3 от Конвенцията. При това положение остава да се определи дали за тези наранявания държавата може да се счита за отговорна по смисъла на член 3.

45. Съдът отбелязва, че лекарят, прегледал жалбоподателката в деня след освобождаването ѝ е констатирал наличието на кръвонасядания по тялото ѝ, които свидетелстват, че тя е била удряна с твърд предмет. Съдът намира за безспорно, че в рамките на двадесет и четирите часа, предхождащи посочения по-горе медицински преглед, жалбоподателката е била жертва на насилие, причинено от един или друг източник.

46. Доколото правителството споменава, че жалбоподателката не е доказала, че нараняванията ѝ не са били налице към момента на арестуването ѝ, Съдът констатира, че от по-голямо значение е да се посочи, че нараняванията ѝ са причинени след освобождаването ѝ.

47. Съдът отбелязва, че полицаят, отговорен за арестуването на жалбоподателката, както и лицата, подали оплакването, които, според жалбоподателката, са били свидетели на малтретирането, са отrekli твърденията ѝ, че по време на очната ставка на 13 май 1996 г., тя е била бита с палка.

48. От друга страна, Съдът констатира, че първоначалното оплакване на жалбоподателката съдържа спорния пасаж намекващ за заплахите, така да се каже произнесени от съпруга ѝ. Съдът приема, че тезата, според която става въпрос за обикновена грешка не е неоснователна. В същото време следва да се отбележи, че интерпретацията на правителството вече е фигурирала в определението на военната прокуратура от 31 март 1998 г. и че жалбоподателката, не е възразила срещу тази версия за събитията в жалбата си до Главна прокуратура от 22 юни 1999 г.

49. В заключение Съдът отбелязва, че освен жалбоподателката никой не е потвърдил, че е видял полица по делото да я е малтретирал. При тези обстоятелства е много трудно да се установи, че нараняванията на жалбоподателката, както тя твърди, са ѝ причинени от полицията.

50. Вярно е, че както с пълно право отбелязва жалбоподателката, трудностите по установяването на фактите се дължат основно на пропуските във воденото от вътрешните власти разследване. Все пак, предвид на доказателствата, с които разполага, Съдът счита, че не е установено «отвъд разумното съмнение», че нараняванията на жалбоподателката са причинени от полицията (виж *Асенов и други с/у България* [*Assenov et autres c. Bulgarie*], решение от 28 октомври 1998, *Recueil* 1998-VIII, §§ 96 - 100).

51. Относно употребата на белезници, Съдът констатира, че страните не спорят, че жалбоподателката е останала около един час в полицейското управление, с дясна ръка, заключена с белезници за радиатора на парното. Съдът припомня, че използването на белезници обикновено не представлява проблем по смисъла на член 3 от Конвенцията, когато е свързано със законен арест или задържане и не е последвано от използването на сила или публично излагане, извън онова, което се счита за разумно и необходимо при обстоятелствата по делото. В тази връзка от значение е например, дали е имало основание да се мисли, че жалбоподателката ще окаже съпротива при ареста, или ще се опита да избяга, да предизвика нараняване или щети, или да унищожи доказателства (виж *Ранинен с/у Финландия* [*Raninen c. Finlande*], решение от 16 декември 1997, *Recueil* 1997-VIII, § 56).

52. По настоящия случай, правителството не е посочило причини, оправдаващи използването на белезници, нито е предоставило данни за възможността жалбоподателката да бъде задържана при по-подходящи условия по време на отсъствието на полица, отговорен за ареста ѝ.

53. В същото време, вземайки предвид съвсем кратката продължителност и факта, че жалбоподателката не е била изложена на публично място, Съдът не е убеден, че посоченото отношение е достигнало изискваното ниво на суровост, така, че да попадне в обхвата на член 3 (виж, *a contrario*, цитираното дело *Ранинен [Raninen]* и *Хенаф с/у Франция [Henaf c. France]*, № 65436/01, CEDH 2003-XI).

54. С оглед на изложеното, Съдът заключава, че не е налице нарушение на член 3, що се отнася до твърдяното малтретиране.

2. По отношение на ефективния характер на разследването

а) Становища на страните

55. Правителството обръща внимание, че след подаване на оплакване от страна на жалбоподателката било проведено разследване, което завършило с отказ за образуване на предварително производство, тъй като вътрешните власти са констатирали, че твърденията ѝ не се подкрепят от никакви доказателства. Правителството счита, че това заключение е било логично, предвид събраните доказателства и с оглед на факта, че показанията на жалбоподателката са противоречали на всички останали свидетели.

56. От друга страна, правителството оспорва твърденията на жалбоподателката, според които тя е поискала да бъдат разпитани съпруга и дъщеря ѝ.

57. Накрая, правителството обръща внимание, че във всички случаи, държавата не е била длъжна да води ефективно разследване, при положение, че жалбоподателката не е обосновала добре оплакванията си.

58. Жалбоподателката отговаря, че в разследването са били налице пропуски на няколко нива. Тя изтъква, че съпругът и дъщеря ѝ не са били разпитани в рамките на разследването, а те най-добре са могли да свидетелстват за здравословното ѝ състояние след освобождаването ѝ.

59. Тя отбелязва също така, че разследването се е забавило и че е водено предимно от колеги на Й. Б. от полицейското управление в Раковски.

б) Преценка на Съда

60. Съдът припомня, че когато едно лице твърди по защитим начин, че е пострадало от действия от страна на полицията или други сходни власти в нарушение на член 3, тази разпоредба, разглеждана във връзка с общото задължение на държавата по член 1 от Конвенцията да осигурява на всяко лице под нейната юрисдикция правата и свободите определени в Конвенцията, изисква провеждането на ефективно официално разследване. Това разследване трябва да може да доведе до разкриване и наказване на отговорните лица (вече цитираното *Асенов и*

други [Asenov et autres], § 102 и *Лабита с/у Италия* [Labita c. Italie] [GC], № 26772/95, § 131, CEDH 2000-IV).

61. По-специално, тъй като в случаи като настоящия (виж параграф 50 по-горе) трудностите, свързани с установяването на фактите, в голяма степен, произтичат от пропуски на вътрешните власти да реагират по ефективен начин на направените оплаквания в съответния период, приложното поле на член 3 може да включва и процедурно задължение (виж *Илхан с/у Турция* [İlhan c. Turquie] [GC], № 22277/93, § 90, CEDH 2000-VII).

62. В дадения случай и предвид представените доказателства и по-специално – медицинското свидетелство на жалбоподателката, Съдът счита, че нейните твърдения за малтретиране са „защитими” по смисъла на цитираната практика.

63. Съдът констатира, че вътрешните власти не са демонстрирали пълна пасивност и че в следствие оплакването на жалбоподателката разследването е възложено на военния прокурор в Пловдив, който е бил компетентен да образува наказателното производство предвид замесването на полицаи. От тук следва да се прецени усърдието, с което е водено разследването и съответно ефективния му характер (виж *Далан с/у Турция* [Dalan c. Turquie], № 38585/97, § 31, 7 юни 2005). Съдът изтъква в тази връзка няколко елемента, които навеждат на мисълта, че то не е имало задълбочен и ефективен характер.

64. Съдът констатира по-специално, че за да откаже да образува предварително производство, военният прокурор, натоварен с разследването на действията на полицаи, очевидно се е основал единствено на показанията на лицата, които са подали оплакване срещу жалбоподателката и на колегите на Й. Б. от полицейското управление в Раковски. Прокурорът не е счел за нужно да изслуша лично жалбоподателката. От друга страна, не е организирана никаква очна ставка, при положение, че е съществувало ясно противоречие между фактите, изложение от страна на жалбоподателката и показанията на свидетелите. Накрая, близките на жалбоподателката въобще не са били изслушани, въпреки, че са присъствали на част от периода на задържането ѝ и са я посрещнали след освобождаването ѝ.

65. Освен това, постановленията за отказ за образуване на предварително производство не взимат предвид констатираните с медицинското свидетелство наранявания и доколкото в акта на Военната апелативна прокуратура са споменава фактът, че жалбоподателката е била заплашвана от съпруга си, в следствието не е реализирано никакво действие, целящо да провери тази версия.

66. С оглед на тези съображения, Съдът счита, че властите не са провели задълбочено и ефективно разследване по твърденията за малтретиране на жалбоподателката. Следователно в това отношение е налице нарушение на член 3 от Конвенцията.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

67. Жалбоподателката твърди, че е била лишена от ефикасно правно средство за защита по отношение на оплакването си на основание член 3. При това положение би трябвало да е налице и нарушение на член 13, който гласи:

«Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в (...) Конвенцията, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.»

68. Страните препращат към становищата, които са дали във връзка с ефективния характер на разследването по отношение на член 3 от Конвенцията (параграфи 55-59 по-горе).

A. Относно допустимостта

69. Съдът констатира, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, т.3 от Конвенцията. От друга страна, не се установява и никакво друго основание за недопустимост, следователно жалбата в тази ѝ част е допустима.

B. По същество

70. С оглед на тези съображения и предвид констатираното нарушение на член 3 от Конвенцията във връзка с липсата на ефективно разследване в следствие на твърденията от страна на жалбоподателката за малтретиране (параграф 66 по-горе), Съдът счита, че не се поставя отделен въпрос по смисъла на член 13 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

71. Жалбоподателката твърди, че задържането ѝ не е било съобразено със закона и се позовава на член 5, т.1 от Конвенцията, който в съответната му част гласи:

« 1. Всеки има право на свобода и на сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвиден от закона:

(...)

с) законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята

за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление; »

Относно допустимостта

72. Съдът отбелязва, че действащият по време на събитията Закон за националната полиция е предвиждал възможността, всяко лице, което е задържано под стража да подаде жалба в четиринадесет дневен срок, от което, впрочем, жалбоподателката не се е възползвала. Всъщност, използването на това средство би дало на жалбоподателката възможността за съдебен преглед на законността на задържането ѝ и ако е подходящо - да получи обезщетение.

73. При тези обстоятелства, оплакването следва да бъде отхвърлено, поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, съгласно член 35, т. т. 1 и 4 от Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

74. Жалбоподателката се оплаква също така, че е била лишена от документ за самоличност от 13 май 1996 г. до 26 юни 1997 г. Тя се позовава на член 8 от Конвенцията, който гласи:

« 1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот, на жилището и на тайната на кореспонденцията.

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.»

Относно допустимостта

75. Съдът не счита за необходимо да разглежда въпроса дали фактите, изложени от жалбоподателката представляват намеса по смисъла на член 8.

76. Достатъчно е да се посочи, че българското право предвижда възможността засегнатите да подадат жалба до по-горестоящ орган или до съда за отмяна на административен акт, от което впрочем, жалбоподателката не се е възползвала. От тук следва, че оплакването трябва да бъде отхвърлено, поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, съгласно член 35, т. т. 1 и 4 от Конвенцията.

V. ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

77. Съгласно разпоредбата на член 41 от Конвенцията,

«Ако съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.»

A. Вреди

78. Жалбоподателката претендира 5 000 евро (EUR) като обезщетение за претърпени неимуществени вреди. В тази връзка, тя подчертава, че жизненият стандарт в България се е повишил съществено в последните години, което би оправдало преразглеждането и увеличението от страна на Съда на сумите, които присъжда в решенията си.

79. Правителството оспорва тази теза и подканва Съда да се придържа към сумите, които присъжда обикновено по подобни дела.

80. Отсъждайки по справедливост, Съдът счита, че може да присъди на жалбоподателката 2 500 евро за претърпени неимуществени вреди.

B. Съдебни разноски

81. Жалбоподателката има претенция също така за 2 042 евро за съдебни разноски, направени пред вътрешните органи на съдебната власт и пред Съда, от които 1 925 за адвокатски хонорари и 117 евро за пощенски разходи и преводачески услуги. Тя представя договор за правна помощ със своя представител, подробен график за изработените от адвоката часове, възлизащи общо на 27 часа и 30 минути с такса от 70 евро на час и фактури за направените пощенски разходи и преводачески услуги. Тя моли присъдените суми за съдебни разноски да бъдат преведени директно на адвоката й.

82. Правителството оспорва размера на сумата, претендирана за адвокатски хонорар. Намира я за прекомерна по отношение на посочения почасов хонорар, който е извън обичайната практика в България и надвишава минималната месечна работна заплата с 10 евро.

83. Съгласно практиката на Съда, на жалбоподателя се присъждат направените от него съдебни разходи, доколкото същите са действително извършени, необходими и разумни. По даденото дело и предвид наличните данни и посочените по-горе критерии, както и обстоятелството, че част от оплакванията не са уважени, Съдът счита за уместна сумата от 1 500 евро с включени всички разноски и я присъжда на жалбоподателката.

В. Лихва за забава

84. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ,

1. *Обяви*, с единодушие, жалбата за допустима относно оплакванията на основание чл. чл. 3 и 13 от Конвенцията и недопустима в останалата ѝ част;
2. *Реши*, с 4 гласа срещу 3, че не е налице нарушение на член 3 от Конвенцията във връзка с твърдяното малтретиране;
3. *Реши* единодушно, че е налице нарушение на член 3 от Конвенцията що се отнася до неефективния характер на воденото разследване;
4. *Реши* единодушно, че не следва да се разглежда оплакването на основание член 13 от Конвенцията ;
5. *Реши* единодушно,
 - а) че държавата - ответник следва да заплати на жалбоподателката, в срок от три месеца от влизането в сила на решението съгласно член 44, т. 2 от Конвенцията, следните суми, като левова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:
 - i. 2 500 EUR (две хиляди и петстотин евро) обезщетение за неимуществени вреди;
 - ii. 1 500 EUR (хиляда и петстотин евро) за съдебни разноски, които да се внесат по банковата сметка, посочена от адвоката на жалбоподателката в България;

iii. евентуалните данъци и такси върху посочената по-горе сума;

б) че от момента на изтичане на посочения срок до момента на заплащане, към тези суми ще се прибави лихва за забава, която ще се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима за съответния период, към която се добавят три процента;

6. *Отхвърля* единодушно претенцията за справедливо удовлетворение в останалата ѝ част.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 22 юни 2006 г., в съответствие с член 77, т. т. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия ВЕСТЕРДИЙК
Секретар

Пиир ЛОРЕНЦЕН
Председател

Към настоящото решение е приложено, съгласно член 45, т. 2 от Конвенцията и член 74, т. 2 от Правилника, частичното особено мнение на г-н Лоренцен, г-н Марусте и г-н Борега Борега.

П.Л.
К.В.

ОБЩО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА ГОСПОДА СЪДИИТЕ ЛОРЕНЦЕН, МАРУСТЕ И БОРЕГО БОРЕГО

(Превод)

Ние споделяме изразените в решението заключения във всички отношения, с едно изключение : не можем да се съгласим с мнението на мнозинството, според което по делото не е налице материално нарушение на член 3 от Конвенцията. Ето защо:

Както мнозинството справедливо припомня, Съдът е посочил в множество предишни решения, че « когато в момента на задържането едно лице се намира в добро здравословно състояние и в момента на освобождаването му се констатира, че има наранявания, в тежест на държавата е да предостави правдоподобно обяснение за произхода на нараняванията му, при липса на което, явно трябва да се приложи член 3 от Конвенцията » (виж, например, *Менешева с/у Русия* [*Mencheva c. Russie*], решение от 9 март 2006, № 59261/00, § 49, CEDH 2006-...). Въпреки, че в общи линии, Съдът прилага критерия за доказване « отвъд разумно съмнение », щом като обстоятелствата в случая, в тяхната цялост или в голяма част, са познати изключително на властите - както в случая на лица, намиращи се под техен контрол при ограничение на личната свобода, всяко нараняване, настъпило в периода на ограничение на свободата е основание за силна презумпция за насилие. Освен това, може да се счита, че в тежест на властите е да предоставят задоволително и убедително обяснение.

В дадения случай, без да представи каквото и да е било доказателство в подкрепа, правителството оспорва, че жалбоподателката е била в добро здравословно състояние към момента, когато е отведена в полицейското управление на 13 май 1996 г. след обяд. Впрочем, нито един от полицаите, които са били в контакт с жалбоподателката този ден не е изказал твърдение в този смисъл, докато, те са били длъжни да удостоверят писмено наличието на видими наранявания, ако са ги били констатирани. Освен това, медицинското свидетелство е потвърдило, че нараняванията са могли да бъдат причинени в момента посочен от жалбоподателката. При това положение, ние считаме за справедливо заключението, че нараняванията на жалбоподателката са й били причинени след като е била отведена в полицейското управление.

Жалбоподателката, която живее в село, разположено на около 40 километра от Пловдив е била върната в дома й около полунощ и отишла на преглед при местния лекар в 13 часа на следващия ден. Лекарят е констатирал, че тя има оток на главата и множество хематоми по тялото; той е потвърдил, че тези наранявания са могли да бъдат причинени в момента и по начина, указан от жалбоподателката.

Правителството твърди, че нараняванията са могли да бъдат причинени след като жалбоподателката е напуснала полицейското управление, внушавайки, че съпругът ѝ, който я бил заплашил, докато са били в управлението, би могъл да бъде извършителят на насилието. При все това обаче, то не е представило никакво доказателство в подкрепа на това твърдение, което според нас не е нито установено, нито обосновано. Така, докато са водили разследването по оплакването на жалбоподателката, властите не са снели - както е трябвало да направят, показания от съпруга, дъщерята и другите роднини на жалбоподателката, които са я видели в полицейското управление и/или след като се е върнала в дома си. Те също така не са разпитали лекаря, който е прегледал жалбоподателката, нито са се опитали да я подложат на нов медицински преглед, за да определят произхода на нараняванията ѝ. На второ място, нищо не показва, че съпругът на жалбоподателката наистина я е заплашвал в някакъв момент. Противно на правителството и на мнозинството, ние не мислим, че твърденията на жалбоподателката са двусмислени в това отношение. В контекста на показанията ѝ, взети в тяхната цялост, местоимението „той“, указващо лицето, което я е заплашвало, е можело, според нас, да се отнася логично само до полицаия. На трето място, фактът, че жалбоподателката е отишла на медицински преглед 13 часа след освобождаването ѝ, според нас, ни най-малко не поставя под съмнение достоверността на нейните твърдения. Като се вземат предвид обстоятелствата в дадения случай, а именно часът на освобождаването ѝ, разстоянието между дома ѝ и Пловдив и фактът, че нараняванията ѝ привидно не са се нуждаели от спешно медицинско лечение, ние намираме за напълно разбираемо, че жалбоподателката е отишла на лекарски преглед едва на следващия ден. Накрая, според нас, начинът, по който е водено разследването, също би трябвало да се вземе предвид. Така, жалбоподателката е била задържана и разпитана от полицаи, който е възстановил чантите и е разполагал с тях известно време, без да провери съдържанието им, което е накарало окръжният военен прокурор да предложи налагането на дисциплинарно наказание. Освен това, върху жалбоподателката е оказван натиск, за да бъде накарана да признае, а именно: тя е разпитвана в присъствието на съпруга и дъщеря ѝ и без никакво разумно оправдание в продължение на повече от един час е била заключена с белезници за радиатор.

В заключение, ние мислим, че е правилно да се отхвърли твърдението на правителството, според което жалбоподателката е била наранена след освобождаването ѝ и че е налице презумпция, че жалбоподателката е била малтретирана, докато се е намирала в полицейското управление. Тъй като правителството не е представило никакво правдоподобно обяснение за произхода на нараняванията,

налице е и нарушение на член 3 от Конвенцията в материалноправния му смисъл.